

ZA PROFESOROM JURAJOM CÍGEROM

Pán profesor Juraj Cíger (nar. 17. 10. 1914) už, žiaľ, nie je medzi nami. Naposledy vydýchol 9. decembra 2005, dožívajúc sa úctyhodného hobbesovského veku. Odišla svojská, priam nezaraditeľná osobnosť slovenskej filozofie uplynulého (vyše) polstoročia. (Možno pre túto nezaraditeľnosť sa pre neho okrem jednej zmienky nenašlo miesto v takmer päťstostránkových *Dejinách filozofie na Slovensku v XX. storočí* z roku 1998.) Filozofiu absolvoval na pražskej Filozofickej fakulte v roku 1939 a už v roku 1940 vychádza v Bratislave jeho spis *Základy infinitezimálnej logiky a jej axiómy*. Očakávané ohlasy prehlušil huriavk druhej svetovej vojny, ktorú J. Cíger prežil ako stredoškolský profesor vo viacerých slovenských mestách, aby sa na poslednej „štácii“ – v Ružomberku – zapojil do odboja a nakrátko sa zúčastnil i formovania obnovenej republiky. V r. 1946 sa začína jeho nedlhé pôsobenie na Filozofickom ústave SAVU, odkiaľ odchádza do Univerzitetnej a neskôr Slovenskej technickej knižnice. Odchádza, hoci túžil pracovať práve v oblasti filozofie. Jedným z dôvodov odchodu boli viac ako pravdepodobne nehody okolo jeho *Logiky* a nepochybne i ďalšie názorové strety. Popri týchto zamestnaniach študuje na Lekárskej fakulte UK a potom desať rokov (1955 – 1966) pracuje ako lekár-asistent na psychiatrickej klinike. Len čo sa však naskytne možnosť vrátiť sa k filozofii, hneď tak robí. Nastupuje na Katedru filozofie LFUK, nebdajúc na to, že v očiach mnohých to znamená priam nepochopiteľnú degradáciu z pána doktora na – s prepáčením – učiteľa „spoločného základu“. Nič uňho nemohlo prevýšiť možnosť ponoriť sa naplno do živlu filozofie. Pamätám si, s akou radosťou, ak nie priam s dojatím, prijal publikovanie svojej štúdie *Enigmatický Descartes* v časopise *Filozofia* v roku 1967, č. 1. V odborných kruhoch sa vedelo, že dr. Cíger má už viac rokov pripravený rozsiahly karteziologický rukopis, no nemôže nájsť vydavateľa. Kniha vyšla až o tri desaťročia neskôr (*Enigmatický Descartes*, 1999). Sedemdesiate roky akoby signalizovali Cígerov obrat od karteziológie k praktickejšej problematike, súvisiacej s jeho psychiatrickou prípravou. Naznačujú to názvy publikácií: *Normalita a mravnosť osobnosti* (1970), *Úvahy o osobnosti* (1981), *Logika a norma osobnosti* (1984), ako aj viaceré štúdiá venovaných medicínskej etike. To je však len zdanie. Za tým všetkým je priamo či nepriamo hlboký karteziologický základ, vyznačený pojmami ako logika, pojmotvorba, istota dôkazného myslenia a ďalšími na ne nadväzujúcimi pojmami. Neraz sme mali problém mu porozumieť, a najmä ho pochopiť (aj pre jeho špecifickú filozofickú prípravu a dosť osobitú dikciu), občas sme sa s ním museli, pravdaže zbytočne, prieť (napríklad za preceňovanie údajných Descartových anticipácií fyziky 20.

storočia), ale vždy sme ho vyhľadávali, keď sme zapochybovali o potrebe a zmysle filozofie, pretože ju bytostne miloval a vždy ju bral v najvyššej miere vážne. Raz ju prirovnal k vitamínom: „Filozofia sa... správa ako vitamíny. Zdá sa, že je ‚trošku‘ bezvýznamnou pre život. Ak však práve táto ‚troška‘ chýba, spoločnosť zachvacuje ideová avitaminóza....“ Za odvrátenie tejto hrozby sa po celý život usiloval robiť všetko. A to ani nie tak ako MUDr., ale skôr ako PhDr. Berme to ako jeho odkaz a výzvu.

Milan Zigo